

ЕКОНОМІЧНА ЗЛОЧИННІСТЬ В ЕПОХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Ключові слова: економічна злочинність, природа економічної злочинності.

Key words: economic crime, nature of economic crime.

Анотація: Висвітлення питання проблем глобалізації економіки, підстави, які обумовили виникнення злочинності всередині неї.

Abstract: Coverage of the issues of globalization of the economy, the reasons that led to the emergence of crime in.

Про жодне суспільне явище у сучасному світі неможливо вести мову поза контекстом глобалізації, поза зв'язками з нею. Глобалізація постає як багаторівнева та багатоскладова система різних інтеграційних проявів світового життя, вона виступає як сукупність таких своїх проявів, як глобальна економіка, глобальна міграція, глобальна комунікація, глобальна мова, глобальна політика, глобальне духовне життя, глобальний спосіб життя, глобальна злочинність та глобальні міста .

Про те, що глобалізація являє собою фактор, який визначає розвиток злочинності було заявлено на рівні ООН у доповіді «Глобалізація злочинності: оцінка загрози міжнародної організованої злочинності». У доповіді йдеться про те, що злочинні групи щорічно заробляють мільярди доларів на торгівлі наркотиками, зброєю, людьми, сировиною, контрафактною продукцією, а також на морському піратстві і кіберзлочинності, однак ця загроза стосується не лише економіки. Доходи від злочинної діяльності і загрози застосування сили дозволяють злочинцям чинити вплив на вибори, політиків і військових, а найбільші економіки являють собою широкі ринки збуту незаконних товарів. У доповіді констатується, що сьогоднішній злочинний ринок покриває всю планету, заборонені товари виробляють на одному континенті, перевозять на другий, а продають на третьому і, таким чином, сучасна злочинність, слідом за загальними тенденціями глобалізації, також набуває глобальні, транснаціональні риси. [1]

Глобалізація злочинності є нині головною тенденцією її розвитку. Сучасні злочинні організації розповсюдили свою діяльність на всі регіони світу, витягуючи злочинні доходи буквально з усього, будь то занепад політичного ладу, погіршення економічної ситуації, зростання підпільної економіки, вільний доступ до зброї, наплив емігрантів та біженців тощо. Найбільш важливим із проявів глобалізації є глобалізація економіки та злочинності всередині неї. Відомий американський учений Мануель Кастельс (Manuel Castells) визначає «глобальну економіку як економіку, основні компоненти якої володіють інституційною, організаційною та технологічною здібністю дії, як сукупність (цілісність) в реальному часі або у визначеному часі в планетарному масштабі» [2].

Формування «злочини економічної спрямованості» живиться у подвійному розумінні, оскільки, з одного боку, йдеться про соціальну спрямованість злочинних посягань, сферу суспільних відносин, а з другого - спрямованість пов'язується із наявністю економічного інтересу та мети - отримання незаконної вигоди. Суспільно небезпечними наслідками економічних злочинів є спричинення матеріальної шкоди державі і суб'єктам господарювання, підрич їхньої ділової репутації, а також спричинення шкоди інтересам споживачів [5].

Основною детермінантою злочинності у сфері економіки слід визнати непослідовну, а часом і відверто суперечливу політику держави щодо регулювання економічних відносин. Останнє здійснювалося не в загальносуспільних інтересах, а в інтересах окремих корпоративно – бюрократичних структур (кланів), що по – суті монополізували національні ринки товарів і послуг, зосередили у свої руках вирішальну масу активів та ресурсів і використовуючи корумповані зв'язки із держслужбовцями роками розкрадають бюджетні кошти, привласнюють

національне багатство, ухиляються від оподаткування, легалізують отримані злочинним шляхом надприбутки у легальний сектор економіки з метою розширення виробництва, ринків збуту та примноження капіталів. Окрім цього, система детермінант злочинності у сфері економіки включає наступні нормативно – правові чинники: нестабільність законодавчої бази, фрагментарність правового регулювання, велика кількість поточних (тематичних) нормативно-правових актів, законів спеціальної дії, підзаконних нормативно- правових актів; нормативно невизначеність щодо закріплення єдиних для усіх учасників економічних відносин умов і порядку господарської діяльності та розрахунків за спожиту продукцію; незабезпечення законів та інших нормативно-правових актів дієвими механізмами реалізації і контролю тощо. [4]

Організаційно – управлінські детермінанти злочинності у сфері економіки полягають у наявності розширених управлінських дозвоільно-розпорядчих та контролюючих повноважень центральних та місцевих органів влади щодо приватизації, оренди державного майна, фондового ринку, фінансування державних цільових програм, проведення тендерних процедур при державних закупівлях, визначення переможців конкурсів, розпорядження коштами державних і місцевих бюджетів, надання субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів, пільг, переаг при укладанні контрактів, а також у надмірному адмініструванні ціно і тарифоутворення тощо. До цього переліку слід додати такі чинники як: наявність перешкод, що стримують розвиток підприємництва (значна кількість бюрократичних процедур при реєстрації, отриманні дозволів, надання звітності, проходження митного, валютного, екологічного, санітарного та інших видів контролю); неналежна організація бухгалтерського обліку на підприємствах, установах, організаціях різних форм власності; низька якість підбору і розстановки кадрів на керівні і матеріально відповідальні посади; неналежний контроль та охорона товарно-матеріальних цінностей; не забезпечення контролю і нагляду за виконанням законів у сфері запобігання і протидії корупції; низький рівень взаємодії контролюючих і правоохоронних органів щодо виявлення і порушення кримінального правопорушення по злочинам економічної спрямованості та ін.

Більш того, процес глобалізації провокує утворення нової світової «тріади» у вигляді симбіозу економічної, організованої та транснаціональної злочинності. Названий симбіоз виявляється в трьох головних моментах: а) відбувається глобалізація економіки (економічний вихор, який руйнує периферію світового економічного життя); б) злочинні організації значно посилюють свою роль в світовій економіці, створюючи свого роду «кримінальну павутину»; в) злочинність все активніше транснаціоналізується, виходячи за межі державних кордонів.[4]

Аналізуючи усе вищезазначене, можна дійти висновку, що на цей час питання процесу глобалізації економічних відносин потребує подальшого ретельного дослідження фахівцями в цій галузі науки, оскільки при наявності позитивних моментів також існує ряд негативних наслідків, в тому числі й розвитку на цьому фоні транснаціональної організованої злочинності, яка на пряму несе собою загрозу суверенітету окремих країн.

Список використаних джерел:

1. Світова економіка : підручник / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. — Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015 — 268 с., с. 260.
2. The Globalization of Crime. A Transnational Organized Crime Threat Assessment. - Mode of access: http://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/tocta/TOCTA_Report_2010_low_res.pdf
3. Жаровська Г. П./ Глобалізація як фактор якісних змін в організованому злочинному середовищі - [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://irbisnbnv.gov.ua/cgiibn/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&Z21IID=&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Chkup_2013_3_71.pdf.
4. Кастельє М. Глобальний капіталізм і нова економіка : значення для Росії / М. Кастельє // Постіндустріальний мир і Росія. — М., 2001. — С. 64.
5. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика : у 3 кн. Кн. 2: Кримінологічна характеристика та запобігання вчиненню окремих видів злочинів /А.П. Закалюк. - К. : Ін Юре, 2007. -712 с.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ЗЛОЧИННІСТЬ

У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної
конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2017

УДК 343.9.01:005.44
ББК 67.61я431
3-68

Редакційна колегія:
проф. А. П. Гетьман;
проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова,
канд. юрид. наук, ас. О. В. Таволжанський,
канд. юрид. наук, ас. Н. В. Сметаніна,
канд. юрид. наук, ас. К. Д. Кулик,
канд. юрид. наук, ас. О. О. Шуміло,
ст. лаб. К. С. Остапко

3-68 **Злочинність** у глобалізованому світі : матеріали XVI Всеукр.
кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Хар-
ків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. –
Харків : Право, 2017. – 420 с.

ISBN 978-966-937-307-6

ISBN 978-966-937-307-6

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2017
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017